

Biện pháp giáo dục kỹ năng sử dụng công nghệ cho trẻ mẫu giáo 4-5 tuổi thông qua hoạt động làm quen với hình dạng

Trịnh Thị Nhâm

Trường Mầm non Đồng Việt- Yên Dũng- Bắc Giang

Received: 18/8/2023; Accepted: 7/9/2023; Published: 15/9/2023

Abstract: Technological education is a fairly new concept in early childhood education in Vietnam today. However, this problem has been of interest in ECEC programs in many countries, especially since the emergence of STEM education, technological education for children is very necessary, children need examination break down the tools. Technological education gives children the opportunity to experience a variety of experiences. The article proposes principles and practical pedagogies of technology education, integrated in activities to get acquainted with shapes for preschool children 4-5 years old. These practical pedagogies are good suggestions for preschool teachers in orienting the effective application of technology in the preschool classroom.

Keyword: Technological education, skills, pedagogy, preschoolers, shapes.

1. Đặt vấn đề

Công nghệ đóng vai trò ngày càng trở nên quan trọng đối với cuộc sống của con người, chi phối hầu hết các lĩnh vực trong đời sống xã hội, trong đó giáo dục cũng không là ngoại lệ. Nhiều chương trình giáo dục công nghệ trên thế giới được triển khai thực hiện ngay từ lứa tuổi mầm non. Nhiều nghiên cứu về giáo dục STEM cho trẻ mầm non cũng chỉ ra rằng, việc tương tác với công nghệ nên tập trung vào việc tạo cơ hội cho trẻ sử dụng công cụ để khám phá, nghiên cứu, giao tiếp và cộng tác nhằm khám phá thế giới. Các hoạt động về công nghệ thường có xu hướng tạo ra sản phẩm, đó là kết quả của quá trình tư duy, sáng tạo của trẻ kết hợp với việc sử dụng công cụ.

Hoạt động cho trẻ mẫu giáo 4-5 tuổi làm quen với hình dạng là một trong những hoạt động cơ bản, quan trọng trong giáo dục Toán học cho trẻ. Thông qua hoạt động này, trẻ được làm quen với các hình học như hình tròn, hình vuông, hình tam giác, hình chữ nhật,... và thực hành ghép, sắp xếp các hình học. Hoạt động này có nhiều cơ hội tích hợp giáo dục công nghệ như làm quen với việc sử dụng các công cụ từ băng dính, dao, kéo,... đến việc sử dụng các công cụ hiện đại như máy vi tính, phần mềm vẽ hình, xếp hình,... Việc sử dụng công nghệ này vừa là phương tiện để trẻ khám phá các kiến thức sơ đẳng về các hình học vừa giáo dục kỹ năng sử dụng các loại công nghệ này.

Ở Việt Nam, những công trình nghiên cứu về giáo dục công nghệ cho trẻ mầm non còn chưa được chú ý. Mặc dù trên thực tế, những công cụ công nghệ trong

mỗi hoạt động của trẻ ở trường mầm non đã phần nào xuất hiện như dao, kéo, băng dính, bìa cứng, giấy, máy vi tính, băng tương tác,... nhưng chủ yếu là GV sử dụng để truyền đạt kiến thức. Trên quan điểm xem công nghệ là công cụ từ đơn giản đến hiện đại, nghiên cứu này được thực hiện nhằm đề xuất các biện pháp giáo dục kỹ năng sử dụng công nghệ cho trẻ mẫu giáo 4-5 tuổi thông qua hoạt động làm quen với hình dạng. Kết quả nghiên cứu sẽ giúp GV mầm non có cách thức triển khai cụ thể về mục tiêu tích hợp giáo dục công nghệ thông qua một hoạt động giáo dục.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Các nguyên tắc đề xuất biện pháp giáo dục kỹ năng sử dụng công nghệ cho trẻ mẫu giáo 4-5 tuổi thông qua hoạt động làm quen với hình dạng

Đảm bảo thực hiện chương trình giáo dục mầm non và mục tiêu giáo dục kỹ năng sử dụng công nghệ cho trẻ mẫu giáo 4-5 tuổi thông qua hoạt động làm quen với hình dạng

Đảm bảo với đặc điểm phát triển của trẻ 4-5 tuổi:

Xây dựng biện pháp giáo dục kỹ năng sử dụng công nghệ thông qua hoạt động làm quen với hình dạng cho trẻ phải dựa trên đặc điểm phát triển tâm, sinh lý của trẻ mẫu giáo 4 - 5 tuổi, đặc biệt phải phù hợp với đặc điểm phát triển nhận thức của trẻ.

Đảm bảo phát huy tính tích cực của trẻ trong hoạt động làm quen với hình dạng, tăng cường trải nghiệm để giáo dục kỹ năng sử dụng công nghệ:

Đề bảo đảm nguyên tắc này, GV phải là người khơi dậy tiềm năng vốn có của trẻ, định hướng, gợi mở tạo điều kiện thuận lợi để trẻ có cơ hội được thể hiện bản thân,

được thực hành trải nghiệm với công nghệ qua các hoạt động trong và ngoài giờ học.

Đảm bảo phù hợp với điều kiện thực tế của trường mầm non: Do điều kiện kinh tế - xã hội ở mỗi địa phương khác nhau nên mỗi trường có cơ sở vật chất cũng như sự đầu tư cho các hoạt động giáo dục là khác nhau. Vì thế, việc giáo dục kỹ năng sử dụng công nghệ cho trẻ mẫu giáo 4-5 tuổi thông qua hoạt động làm quen với hình dạng cần xuất phát từ tình hình thực tế của từng trường cũng như đặc điểm vùng miền, môi trường lớp học, nhận thức và năng lực của GV, khả năng đáp ứng các trang thiết bị cho hoạt động giáo dục kỹ năng, số lượng trẻ, định hướng của nhà trường...

Đảm bảo tính kế thừa và phát triển: Các biện pháp đưa ra có tính kế thừa, giai đoạn trước làm tiền đề cho giai đoạn sau.

2.2. Biện pháp giáo dục kỹ năng sử dụng công nghệ cho trẻ mẫu giáo 4-5 tuổi thông qua hoạt động làm quen với hình dạng

2.2.1. Biện pháp 1: Lập kế hoạch cho nội dung giáo dục kỹ năng sử dụng công nghệ cho trẻ mẫu giáo 4-5 tuổi thông qua hoạt động làm quen với hình dạng

Bước 1: Quan sát vốn kiến thức và kỹ năng về sử dụng công nghệ của trẻ

Trước hết GV cần quan sát để tìm hiểu nhu cầu, hứng thú, vốn kiến thức và kỹ năng về sử dụng công nghệ của trẻ.

Bước 2: Xác định chủ đề, thiết kế mục tiêu, nội dung và hoạt động

Lựa chọn chủ đề phù hợp để phát triển kỹ năng sử dụng công nghệ cho trẻ

GV dự kiến những chủ đề có thể tích hợp phát triển kỹ năng sử dụng công nghệ cho trẻ một cách dễ dàng.

Thiết kế các mục tiêu phát triển kỹ năng sử dụng công nghệ cho trẻ

Thiết kế nội dung phát triển kỹ năng sử dụng công nghệ

Căn cứ vào mục tiêu của kế hoạch để xác định nội dung phù hợp. Việc xác định nội dung giúp GV có thể xác định rõ được các vấn đề mà trẻ cần hoạt động thông qua hoạt động làm quen với hình dạng. Dựa vào vốn kinh nghiệm, hiểu biết, khả năng và nhu cầu hứng thú của trẻ để xác định nội dung. Nội dung phát triển kỹ năng cho trẻ phải hấp dẫn gây tò mò, không quá dễ cũng không được quá khó cho trẻ thực hiện những vấn đề mang tính thiết thực trong cuộc sống của trẻ.

Thiết kế các hoạt động làm quen với hình dạng

để phát triển kỹ năng sử dụng công nghệ cho trẻ: Khi thiết kế hoạt động GV cần chú ý tạo điều kiện cho trẻ được hoạt động, suy nghĩ, thảo luận, khuyến khích trẻ đặt câu hỏi, giải thích và tìm ra câu trả lời trong quá trình hoạt động làm quen với hình dạng. Cho trẻ hoạt động thông qua các hoạt động làm quen với hình dạng trực tiếp trẻ được sờ, thao tác, quan sát, cho trẻ nhận xét, so sánh, phân loại, suy đoán rút ra kết luận thông qua các trò chơi, trò chuyện ... tạo cơ hội cho trẻ ứng dụng kiến thức, kỹ năng vào thực tiễn.

Bước 3: Chuẩn bị các phương tiện, đồ dùng học liệu

Sau khi đã xác định các hoạt động làm quen với hình dạng GV cần xác định phương tiện cho hoạt động. Căn cứ theo công dụng và chức năng của chúng trong hoạt động làm quen với hình dạng có thể chia phương tiện theo các nhóm sau: Các phương tiện hỗ trợ GV và trẻ trong hoạt động làm quen với hình dạng, các phương tiện có sẵn, tự làm, sưu tầm.

Bước 4: Tiến hành đánh giá hiệu quả của hoạt động

Đánh giá kỹ năng sử dụng công nghệ của trẻ thông qua hoạt động làm quen với hình dạng cần dựa vào mục tiêu đã đề ra và tiêu chí đánh giá sự phát triển kỹ năng sử dụng công nghệ của trẻ. Hình thức đánh giá trẻ như: quan sát, ghi chép, so sánh... đánh giá trẻ sau mỗi hoạt động. Điều này giúp GV có thể nhìn nhận những ưu điểm, hạn chế của trẻ và của hoạt động mà mình tổ chức, từ đó có những điều chỉnh các hoạt động tiếp theo cho phù hợp.

2.2.2. Biện pháp 2: Xây dựng môi trường công nghệ đa dạng cho trẻ hoạt động

Bước 1: Xác định khu vực tổ chức hoạt động phù hợp với mục tiêu giáo dục kỹ năng sử dụng công nghệ

Việc lựa chọn hoạt động thường tương ứng với một hoặc một số địa điểm nhất định: trong lớp học, ngoài lớp học, ngoài phạm vi trường. Môi trường trong lớp học sẽ thuận lợi cho việc dạy trẻ tên gọi các vật liệu, dụng cụ ... và các đặc điểm cấu tạo của chúng.

Tuy nhiên, nếu chỉ tổ chức làm quen với hình dạng trong lớp thì sẽ có những hạn chế nhất định trong việc lĩnh hội công dụng, cách sử dụng các loại vật liệu, nguyên liệu, dụng cụ,... nên cho trẻ trực tiếp quan sát và thực hành thực tế tại ngoài lớp học. Lý tưởng hơn cả là cho trẻ được trải nghiệm thực tế, cảm nhận qua môi trường bên ngoài lớp học (Được gốc cây, vườn trường). Địa điểm tổ chức cần chọn vị trí an toàn, sạch sẽ, thoáng mát, đủ diện tích và đảm bảo yên tĩnh để trẻ không bị phân tán bởi những hoạt động xung

quanh.

Bước 2: Chuẩn bị đồ dùng, nguyên vật liệu phong phú, đa dạng

Cần lựa chọn hoặc định hướng rõ ràng cho trẻ để chuẩn bị được các đồ dùng, đồ chơi, hoa quả, cây lá,... mang tính đại diện, tính thẩm mỹ. GV có thể cùng trẻ tận dụng các nguyên vật liệu tự nhiên, đồ phế thải (chai, vỏ hộp, giấy báo,...) để làm các đồ dùng, đồ chơi với chủ đề các hình ngộ nghĩnh.

Các đối tượng thực hành kỹ năng, các khu đồ dùng, nhóm nguyên vật liệu cần được ghi tên và dán nhãn bằng các kí hiệu bắt mắt để tạo ấn tượng về chữ viết, giúp trẻ dễ nhận biết.

Ngoài ra GV cũng nên chuẩn bị thêm các đồ chơi, nguyên vật liệu khác... để trẻ có cơ hội luyện tập và vận dụng kinh nghiệm được học, sáng tạo ra cái mới (tô, vẽ, cắt, nặn,... các hình theo ý thích).

Bước 3: Thiết kế, bài trí các góc/ khu vực tổ chức hoạt động

GV cần tận dụng các không gian khác nhau của địa điểm các góc để thiết kế, sắp xếp, lựa chọn các đồ vật, nguyên vật liệu trang trí khu vực các góc sao cho phù hợp chủ đề giáo dục. Trong quá trình đó, khuyến khích trẻ cùng tham gia vào việc xây dựng các góc để trẻ có cơ hội thực hành, trải nghiệm, tích lũy tri thức, kỹ năng, tự do trò chuyện, chia sẻ và học hỏi kỹ năng sử dụng các công nghệ khác nhau.

Ở các góc, nên có các khay/ ngăn đồ dùng, vật liệu; phân loại thành các nhóm khác nhau, chẳng hạn, dựa vào nguồn gốc vật liệu, có thể chia thành: khay đồ dùng có nguồn gốc từ thiên nhiên (các loại lá, cành cây khô, hoa ép; vỏ sò, ốc, trai; đá, sỏi; hạt ngũ cốc,...); khay đồ dùng tái chế (từ giấy, sách báo cũ, bút, chai, lọ, vải vụn, cốc nhựa, ống hút, que kem, cúc áo,...); khay vật dụng mua sẵn (Kéo, thước, kính lúp, ống nhòm, cân, nam châm, bình, đồng hồ cát, bông gòn, lọ, màu nước, hồ dán, kẹp gấp, đĩa, muỗng, phễu, rây,...). Phân loại cũng là cách giúp trẻ học được kỹ năng sắp xếp theo công dụng từ đó có thể nắm được đặc điểm công dụng, cách sử dụng từng loại.

2.2.3. Biện pháp 3: Tổ chức cho trẻ trải nghiệm hoạt động làm quen với hình dạng để giáo dục kỹ năng sử dụng công nghệ

* Tăng cường cơ hội cho trẻ tham gia trải nghiệm trong các hoạt động làm quen với hình dạng

GV tăng cường các cơ hội cho trẻ được tiếp xúc trực tiếp vật thật. Nhờ đó trẻ sẽ có được cảm nhận chân thực về các đối tượng, thu nhận được nhiều thông tin và hình thành các kỹ năng, kinh nghiệm mới. Đây là cơ sở để trẻ có kỹ năng sử dụng công nghệ nói riêng và phát triển các kỹ năng nhận thức nói chung.

* Tận dụng thời điểm phù hợp trong ngày để trẻ được quan sát, thực hành theo chủ đề

GV tạo cơ hội để trẻ được quan sát, trải nghiệm ở nhiều thời điểm và hoạt động khác nhau trong ngày: giờ học trong lớp, giờ hoạt động ngoài trời, giờ ăn, giờ chơi,... Qua đó, trẻ được quan sát, khám phá bằng các giác quan những điều thú vị của các sự vật, hiện tượng xung quanh. Những thời điểm phù hợp trong ngày mà GV có thể tận dụng để trẻ có cơ hội được quan sát, khám phá, trải nghiệm các đối tượng thực như trong giờ ăn (quan sát các đồ dùng, vật dụng dùng cho ăn uống... có dạng hình gì? Sử dụng dụng cụ như thế nào để tạo thành?...); trong giờ hoạt động ngoài trời (quan sát cây cảnh, cây ăn quả, hoa, rau,... ở vườn trường, khu để phương tiện giao thông...).

3. Kết luận

Giáo dục kỹ năng sử dụng công nghệ là một trong những mục tiêu giáo dục cần thiết cho trẻ 4-5 tuổi. Việc giáo dục kỹ năng sử dụng công nghệ cho trẻ không chỉ giúp cho trẻ biết tên gọi, biết tính năng sử dụng công nghệ mà còn giúp trẻ có kỹ năng thao tác sử dụng công nghệ thành thạo, biết đảm bảo an toàn khi sử dụng các thiết bị, có tính độc lập, thuận thực trong việc sử dụng công nghệ để hình thành biểu tượng hình dạng theo yêu cầu. Các biện pháp đề xuất trong nghiên cứu này giúp GVMN hình dung được các bước thực hành cụ thể trong tích hợp giáo dục công nghệ vào các hoạt động làm quen với Toán. Từ đó GV có thể linh hoạt khi tổ chức các hoạt động làm quen với Toán; khai thác được ưu thế của hoạt động làm quen với hình dạng nói riêng và hoạt động làm quen với Toán nói chung đối với việc giáo dục kỹ năng sử dụng công nghệ. Bên cạnh đó, điều quan trọng là GV xác định được đúng mục tiêu giáo dục kỹ năng sử dụng công nghệ cho trẻ; tạo nhiều cơ hội cho trẻ được trực tiếp tham gia các hoạt động trong một ngày ở trường mầm non cũng như ở gia đình trẻ, góp phần thực hiện tốt mục tiêu chương trình giáo dục mầm non.

Tài liệu tham khảo

[1] Bộ Giáo dục và Đào tạo (2021), *Thông tư ban hành Chương trình giáo dục mầm non*, Văn bản hợp nhất số 01/VBHN-BGDĐT. Hà Nội.

[2] Đỗ Thị Minh Liên (2018), *Lí luận và phương pháp hình thành biểu tượng toán học sơ đẳng cho trẻ mầm non*, NXB Giáo dục. Hà Nội.

[3] Nguyễn Ánh Tuyết, Nguyễn Thị Như Mai, Đinh Thị Kim Thoa (2014), *Tâm lí học trẻ em lứa tuổi mầm non*, NXB Đại học Sư phạm. Hà Nội.

[4] Nguyễn Thị Hòa (2015), *Giáo dục học mầm non*, NXB Đại học Sư phạm. Hà Nội.